

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДЕМОБІЛІЗОВАНИМ

Мороз Оксана

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Плахотнюк Олександр

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності «Психологія»
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Плахотнюк Олена

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності «Психологія»
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м Рівне, Україна*

Сучасний етап становлення та розвитку України зумовлює необхідність розвитку нових життєвих стратегій, компетентності, посилення гнучкості та мобільності у житті учасників бойових подій. Проблема психологічної реабілітації військовослужбовців є однією з найактуальніших тем сучасного стану України. Велике значення надається ступеню взаємодії під час стресових та кризових ситуацій, що впливає на якість життя демобілізованих військовослужбовців.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку суспільства констатує наявність життєвої кризи та переломного моменту життя після повернення військовослужбовців із зони військових дій. Нові соціально-економічні умови суттєво впливають на всі сторони життя особистості, цей вплив відбивається і на психологічному стані, у зв'язку з чим проблема вивчення конструктивної взаємодії особистості в соціумі, її гармонійного існування в ньому і самостійного розвитку набуває все більшої актуальності.

У сучасних нестабільних суспільно-політичних і соціально-економічних умовах для нашої держави великого значення набувають психологічні проблеми та розлади населення, особливо це стосується ПТСР, які є найбільш поширеними серед демобілізованих учасників бойових дій. Проте негативні медико-соціальні наслідки від цих розладів торкаються значно ширших категорій населення, що вимагає активної та виваженої роботи закладів галузі охорони здоров'я щодо раннього діагностування, психологічної підтримки та подальшого лікування ПТСР.

Основними та найбільш значущими методами, що мають використовуватись додатково до традиційної психологічної терапії, є створення сприятливих соціально-психологічних умов життя клієнтів і застосування сучасних методів психологічної корекції. Отримані дані свідчать про актуальність даної проблеми і розробки відповідних медико-психологічних заходів.

Розроблений психодіагностичний комплекс дозволяє оцінити ступінь тяжкості психічних розладів пацієнтів, підібрати адекватні методи психокорекції, проаналізувати ефективність психокорекційних заходів.

Ми досліджували дієвість системи психологічної реабілітації демобілізованих військовослужбовців-учасників бойових дій та виконали поставлені завдання:

- 1) На основі теоретико-методологічного аналізу визначили особливості мотивів психологічної реабілітації учасників бойових дій та погляди вчених на сучасний стан реабілітації військовослужбовців. Військовослужбовці, які виконували свій обов'язок, перенесли внутрішні навантаження, які можуть призвести до небезпечних наслідків: складних змін в емоційній сфері, самопочутті, діяльності; можуть виявлятися різні посттравматичні стресові реакції та розлади.

- 2) Вивчили основні характеристики методів психологічної реабілітації, до них відносяться: психологічне діагностування, психологічна просвіта та інформування, психологічне консультування, психологічна підтримка і супровід, психотерапія та групова робота.

- 3) Розробили та впровадили діагностичну програму, спрямовану на подолання емоційного напруження та зменшення проявів ПТСР у військовослужбовців.

- 4) Розробили корекційну програму, щодо поліпшення та оптимізації емоційного стану учасників бойових дій, що дало нам можливість більш ширше переглянути роботу з ПТСР.

- 5) Надали рекомендацій щодо оптимізації реабілітаційної діяльності з військовослужбовцями Збройних Сил України, що брали участь у бойових діях.

Таким чином, у ході дослідження підтвердилося, що психологічна реабілітація ветеранів бойових дій дозволяє вивчити особливості життєвих

орієнтацій та провести їх корекцію в умовах реабілітаційного центру. У ході проведеного дослідження у учасників бойових дій, які проходили в комплексі медичну та соціально-психологічну реабілітацію, було виявлено значні зміни у життєвих орієнтаціях та термінальних цінностях.

Дослідження показало, що психологічна реабілітація учасників бойових дій сприяє насамперед формуванню тимчасової перспективи, здатності ставити перед собою цілі в майбутньому, підвищенню значущості цінностей розвитку себе та своїх досягнень, що проявляється насамперед у зацікавленості у своєму особистісному потенціалі, можливостях власного розвитку, у прагненні планувати своє життя задля досягнення конкретних результатів.

Експериментальне вивчення взаємозв'язку між тривожністю та емоційним станом військовослужбовців проводилося за допомогою методики «Шкала оцінки рівня реактивної (ситуативної) та особистісної тривожності Ч.Д.Спілбергера».

Вивчення емоційних проявів показало, що найбільш характерними для демобілізованих військовослужбовців є самопочуття (40,61%), яке безпосередньо залежить від настрою (18,45%), через що може зменшуватись фізична активність військовослужбовців (40,64%), тим самим і рівень тривожності може змінюватись і фокус уваги зміщуватись на інший вид.

Використовуючи методику «Міссісіпська шкала для оцінки посттравматичних реакцій (військовий варіант)» також було встановлено вірогідність проявів посттравматичного розладу (9,02%), але у ході корекційної роботи вдалось позитивно підкріпити вже існуючі установки військовослужбовців, які допомогли перенести фокус уваги на інші симптоматичні прояви. Зміни відповідно до груп симптомів ПТСР, при середній вірогідності ПТСР спостерігається прояви симптому збудливості у межах від 81 ± 84 , та при низькій вірогідності ПТСР у досліджуваних спостерігається відчуття провини, як одного з симптомів прояву ПТСР. Саме тому результати пов'язані з проявом тривожності, дещо змінились, а саме ситуаційна тривога (28,95%) стала значно меншою, ніж особистісна (30,30%), але в свою чергу інші показники знаходились в межах норми.

Таким чином, для вирішення проблеми соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій необхідний системний та комплексний підхід.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бриндіков Ю.Л. Теорія і практика реабілітації військово-службовців - учасників бойових дій в системі соціальних служб: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.05. Тернопіль. 2019. 39 с.
2. Васильєва Г.В., Колеснік Н.В. Емоційні та поведінкові порушення внаслідок ПТСР. *Габітус*. 2021 Вип. 30. С. 65-69.